

OBSTRÜKTİF UYKU APNE SENDROMUNA EŞLİK EDEN SANTRAL VE MİKST TİPTE ANORMAL SOLUNUM OLAYLARININ TEDAVİ ÜZERİNE ETKİSİ

¹Ceren Aliş, ¹Gülçin Benbir Şenel, ¹Derya Karadeniz

¹Ü Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Nöroloji Anabilim Dalı, İstanbul

GİRİŞ VE AMAÇ: Obstrüktif uyku apne sendromu (OUAS) tanısı, en az bir şikayetin varlığı durumunda saatte 5; yakınma yok ise saatte 15 ve üzerinde obstrüktif tipe anormal solunum olaylarının varlığı durumunda konulmaktadır. OUAS hastalarında obstrüktif tipe apne/hipopnelerin yanı sıra santral ve mikst tipe apne/hipopneler de nadir olmayarak görülebilmektedir. Santral tipe apneler eşlik eden hastalıklar (kardiyovasküler, serberovasküler, renal vb.), ilaçlar (opioid kullanımı vb.) gibi nedenlerle ortaya çıkabildiği gibi idiyopatik olarak da görülebilmektedir. OUAS'a eşlik eden santral ve mikst tipe apne/hipopne varlığının hastalığın prognozuna veya tedavi üzerine etkisi henüz netliğe kavuşmamıştır. Çalışmamızda, son bir yıl içerisinde Uyku ve Bozuklukları Birimimizde OUAS tanısı alan hastalarda, obstrüktif tipe anormal solunum olaylarına (ASO) eşlik eden santral ve/veya mikst tipe apne/hipopnelerin pozitif havayolu tedavisi üzerindeki etkilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

HASTALAR VE YÖNTEM: Son bir yıl içinde Uyku ve Bozuklukları Birimimizde tüm gece polisomnografi tetkiki yapılan hastalar retrospektif olarak tarandı. OUAS tanısı alıp santral ve/veya mikst tipe apnesi eşlik eden ve ikinci gece titrasyon amaçlı polisomnografi yapılarak invaziv olmayan pozitif havayolu basıncı tedavileri düzenlenen 73 hasta çalışmaya dahil edildi. Bu hastalarda cinsiyet, yaş, eşlik eden hastalık varlığı ve ASO tipleri ile tedavide uygulanan cihaz tipi arasındaki ilişki incelendi.

SONUÇ: Hastaların yaş ortalaması 54.8 ± 12.5 yıl idi; 16'sı kadın (%21.9) ve 57'si (%78.1) erkekti. Toplam 73 hastanın 12'sinde (%16.4) CPAP tedavisi ile etkin kontrol sağlanamadığı ve ancak BPAP/ASV tedavisi ile etkin kontrolün sağlandığı izlendi. Diğer 61 hastada (%83.6) CPAP tedavisi ile etkin kontrol sağlandığı görüldü. BPAP/ASV kullananların 11'i erkek (%91.7); CPAP kullananların ise 46'sı erkekti (%75.4); aradaki fark anlamlı bulunmadı ($p=0.199$). Yaş ortalaması BPAP/ASV kullananlarda 58.4 ± 10.9 yıl, CPAP kullananlarda 54.1 ± 12.7 yıl olarak hesaplandı ($p=0.228$). Santral ve/veya mikst tipe apne/hipopneler için risk oluşturan hastalıkların (koroner arter hastalığı, konjestif kalp yetmezliği, kronik böbrek yetmezliği ve Arnold-Chiari malformasyonu), BPAP/ASV grubundaki hastalara, CPAP grubuna göre 3 kat daha sık eşlik ettiği görüldü; ancak bu fark anlamlı saptanmadı (%41.6 vs %13.1, $p=0.101$). Hastaların tedavisinde uygulanan cihaz tipine göre değerlendirildiğinde cinsiyet, yaş veya eşlik eden hastalık varlığıyla anlamlı ilişkili bulunmadı. BPAP/ASV tedavisi uygulanan hastalarda, ortalama obstrüktif tipe ASO indeksi (ASOİ) 36.4 ± 20.4 /saat, santral tipe ASOİ 20.9 ± 31.4 /saat ve mikst tipe ASOİ 5.5 ± 5.9 /saat olarak saptandı. CPAP tedavisi uygulanan hastalarda ise, ortalama obstrüktif tipe ASOİ 37.6 ± 19.0 /saat, santral tipe ASOİ 4.3 ± 4.1 /saat ve mikst tipe ASOİ 11.5 ± 10.1 /saat olarak saptandı. ASO tipleri incelendiğinde, obstrüktif tipe ASO'nun belirleyici olmadığı ($p=0.870$), santral tipe ASO varlığında BPAP/ASV tedavisine ihtiyaç duyulduğu ($p=0.006$), mikst tipe ASO varlığında ise CPAP tedavisinin yeterli olduğu izlendi ($p=0.016$).

BPAP/ASV kullananların %58.3'ünde, CPAP kullananların %6.6'sında Cheyne-Stokes solunumu izlendi. Cheyne-Stokes solunumu varlığında BPAP/ASV tedavisinin gerektiği gözlemlendi ($p < 0.001$).

TARTIŞMA: Sonuç olarak, santral ve/veya mikst tipte apne/hipopnelerin eşlik ettiği OUAS hastalarında cinsiyet ve yaşın, tedavide uygulanan cihaz tipinde etkili olmadığı görülmüştür. Risk grubu hastalıkların varlığında ise, istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte, sıklıkla BPAP/ASV tipi cihaza ihtiyaç duyulduğu izlenmiştir. Mikst tipte apne/hipopnelerin varlığında CPAP ile etkin tedavi sağlanabildiği, ancak santral tipte apne/hipopnelerin ve Cheyne-Stokes solunumunun varlığında ise BPAP/ASV tedavisinin gerektiği saptanmıştır.